Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Noora Herranen, hallitussihteeri
Elina Auri, johtava asiantuntija

Vastine maa- ja metsätalousvaliokunnalle: hallituksen esitys eduskunnalle saaristolaiksi

Saaristoinen hyvinvointialue

Saaristolain 5 §:ssä säädettäisiin saaristoisista hyvinvointialueista. Saaristoisia hyvinvointialueita koskevat säännökset vastaisivat valtiovarainministeriön rahoituslakipaketti III:ssa voimassa olevaan saaristolakiin tehtyjä muutoksia (HE 56/2026, muutoslait 690/2026 ja 691/2026), jotka vahvistettiin heinäkuussa 2026, eikä saaristoisia hyvinvointialueita koskeva pykälä siten ole uusi nyt annettavassa saaristolaissa. Valtioneuvoston asetuksella (842/2026) annetaan tarkempia säännöksiä pisteytyksestä sekä luettelo saaristoisista hyvinvointialueista.

Hyvil Oy on lausunut, että asetuksen viiden vuoden antamisväliä tulisi arvioida uudelleen. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että kyseinen asia on käsitelty osana valtiovarainministeriön säädöshanketta ja asetus on jo annettu ja tulossa voimaan 1.1.2027. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että saaristo-olosuhteet ovat luonteeltaan pysyviä, eikä niissä juuri tapahdu muutoksia viiden vuoden aikana. Saariston asukkaiden määrä saattaa muuttua, mutta sen muutokset otetaan huomioon hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 19 §:ssä.

Suomen kylät ry katsoo, että pelastustoimen rahoitus olisi huomioitava laissa. Sen mukaan rahoitusratkaisujen on aidosti kompensoitava saariston erityisolosuhteista aiheutuvia lisäkustannuksia myös pelastustoimen osalta. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että pelastustoimen rahoitus kuuluu valtiovarainministeriölle, eikä saaristolaissa voida erikseen säätää siitä.

Saaristokunnat

Saaristolain 3 §:ssä säädettäisiin saaristolain soveltamisalasta ja 4 §:ssä saaristokunnista. Saaristokuntia koskeva säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa lakia. Kuntaliitto toteaa lausunnossaan, että uuden saaristoluokituksen merkitys jää vaille konkreettisempaa sisältöä, koska hallituksen hanke kuntien peruspalvelujen valtionosuuden uudistuksesta jäi toteutumatta tällä hallituskaudella. Uusien saaristoaluemääritysten oli tarkoitus vaikuttaa myös kuntien valtionosuusjärjestelmän kautta kunnille jaettavan rahoituksen määräytymiseen.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että saaristokuntia koskeva 4 § on tarkoitus uudistaa silloin, kun kuntien valtionosuusjärjestelmää seuraavan kerran päivitetään. Uusi saaristoluokitus otettaisiin silloin huomioon. Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että saaristolain soveltamisalaa koskeva 3 § uudistettiin nyt, vaikka sen kaikki vaikutukset eivät pääse toteutumaan ilman saaristokuntaa koskevan pykälän päivittämistä. Ehdotettu 3 § noudattaa jatkossa Suomen ympäristökeskuksen julkaisemaa objektiivista, maantieteelliseen tietoon perustuvaa saaristoluokitusta, jolloin säännösten tulkinnanvaraisuus vähenee.

Digitaaliset palvelut

Saaristolain 6 §:ssä säädettäisiin palveluista saaristossa. Sen mukaan valtion on edistettävä digitaalisten palveluiden saatavuutta saaristossa.

Valtiovarainministeriö katsoo, että 6 §:ssä ei tulisi asettaa saaristoalueita erilaiseen asemaan kuin muuta maata. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että saaristoalueet ovat erilaisessa asemassa tietoliikenneverkkojen ja digitaalisten palveluiden saatavuuden osalta niiden maantieteen takia. Erityisesti saaret, jonne ei ole kiinteää tieyhteyttä, ovat haavoittuvassa asemassa. Digitaalisten palveluiden saatavuuden merkitys on suuri myös muilla harvaan asutuilla alueilla, mutta muille alueille on olemassa kiinteät tieyhteydet, eivätkä ne siksi vastaa olosuhteiltaan ilman

kiinteää tieyhteyttä olevaa saaristoa. Esimerkiksi myrskyolosuhteet saattavat katkaista saaristoliikenneyhteydet pitkäksikin aikaa, jolloin on tärkeää, että digitaaliset palvelut ovat saatavilla. Palveluiden, erityisesti julkisten palveluiden, määrä saaristossa on vähentynyt merkittävästi, mikä korostaa digitaalisten palveluiden saatavuuden merkitystä. Lisäksi digitaalisten palveluiden saatavuus helpottaa huomattavasti saaressa asuvien arkea. Erityisesti ulkosaariston asukkaiden osalta asiointimatkat mantereelle kestävät koko päivän ja joissakin tapauksissa asiointi vaatii yöpymistä mantereella.

Digitaalisten palveluiden saatavuus korostuu ilman kiinteää tieyhteyttä olevassa saaristossa, mutta niiden merkitys on tärkeää myös muualla saaristossa, jossa vesistöisyys vaikuttaa merkittävästi saariston saavutettavuuteen. Vesistöisyys tekee todellisesta matka-ajasta huomattavasti pidemmän.

Lisäksi valtiovarainministeriö toteaa lausunnossaan, että ”Esitetty pykälämuotoilu on väljä ja jättää avoimeksi sen, millaisia toimenpiteitä sen nojalla voidaan edellyttää toteutettavan. Kaikenlaisten toimenpiteiden toteuttamisen tulisi kuitenkin tapahtua julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvion puitteissa.” Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että digitaalisten palveluiden edistämistä jatkettaisiin samoin kuin aiemminkin. Digitaalisten palveluiden saatavuuden edistäminen tapahtuisi olemassa olevan rahoituksen puitteissa. Esimerkiksi EU:n maaseuturahoitusta on jo nyt kohdennettu alueille, joilla tietoliikenneyhteyksien markkinaehtoinen rakentaminen ei toteudu.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö huomauttaa, että voimassa olevassa saaristolaissa säädetään myös tietoliikenteen palveluista. Voimassa olevan lain 6 §:ssä säädetään peruspalveluista ja erityispalveluista. Sen mukaan valtion ja kuntien on huolehdittava siitä, että saariston vakinaisella väestöllä on käytettävissään muut peruspalvelut sekä saaristo-oloissa tarvittavat erityispalvelut kohtuullisin kustannuksin ja kohtuullisella etäisyydellä. Toisen momentin mukaan peruspalveluiksi katsotaan terveys- ja sosiaalitoimen, koulu- ja kulttuuritoimen, kaupan ja tietoliikenteen tavanomaiset lähipalvelut sekä sähköenergia. Voimassa olevassa saaristolaissa säädetään siis jo siitä, että valtion ja kuntien on huolehdittava siitä, että saariston vakituisilla asukkailla on käytettävissään tietoliikenteen tavanomaiset lähipalvelut, eikä asia olisi siten sisällöltään uusi. Digitaalisen palveluiden merkitys on kuitenkin huomattavasti kasvanut, sillä nykyään suuri osa palveluista on digitaalisessa muodossa. Kehityssuunta on siksi tärkeää ottaa huomioon myös saaristolaissa.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että viestintäyhteyksistä koskevasta yleispalvelusta säädetään laissa sähköisten viestinnän palveluista (917/2014). Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan viestintäyhteyksistä ei tulisi säätää yksittäisen erityisryhmän osalta erityislaissa. Se toteaa, että Suomessa viestintäverkot ovat rakentuneet ensisijaisesti markkinaehtoisesti, ja laissa säädetään yleispalvelusta, joka on tarkoitettu niin sanotusti viimesijaiseksi turvaverkoksi, jos markkinaehtoisia ratkaisuja ei ole saatavilla. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että saaristossa viestintäverkkojen markkinaehtoinen rakentaminen on kuitenkin toteutunut huonosti. Toteutumista vaikeuttavat vesikaapeloinnin merkittävät kustannukset sekä harva asutus. Samat seikat vaikuttavat myös yleispalveluvelvoitteen toteutumiseen. Myös yleispalveluvelvoite on toteutunut huonosti saaristossa. Vuonna 2024 5G-mobiililaajakaista oli saatavilla hieman yli puoleen saariston asuntokunnista, mutta sen saatavuus vaihteli suuresti saaristoalueiden välillä. Ulkosaaristossa 5G-mobiililaajakaista oli saatavilla vain noin 5 prosenttiin asuntokunnista. Välisaaristossa, joka on myös suurimmalta osin ilman kiinteää tieyhteyttä, 5G-mobiililajakaista oli saatavilla noin 35 prosenttiin asuntokunnista.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että saaristolaki on luonteeltaan puitelakimainen, ja siihen kuuluu huomattava määrä säännöksiä, jotka ovat kytköksissä liikenne- ja viestintäministeriön, ympäristöministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön tai sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloihin. Vaikka yleispalveluista säädetään sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa, saaristolaissa on mahdollista erikseen säätää digitaalisten palveluiden

saatavuuden edistämisestä saaristossa. Myös liikenteestä säädetään yleisesti liikenne- ja viestintäministeriön laeissa, mutta siitä huolimatta yhteysalusliikennettä koskevien säännösten on katsottu sopivan parhaiten saaristolakiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa lausunnossaan lisäksi, että ”Kyseinen pykäläehdotus on tuotu työryhmän käsittelyyn valmistelun loppuvaiheessa. Liikenne- ja viestintäministeriö on vastustanut ehdotusta työryhmässä.” Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että hallituksen esityksen ollessa lausuntokierroksella lakiluonnoksesta puuttui tietoliikennettä koskeva säännös. Suurin osa lausunnonantajista kiinnitti puutteeseen huomiota, ja siksi lausuntokierroksen jälkeen lakiin lisättiin säännös digitaalisten palveluiden saatavuudesta. Säännös käsiteltiin työryhmässä ja työryhmässä oli siitä eriäviä mielipiteitä, mutta suurin osa työryhmästä kannatti säännöksen lisäämistä lakiin.

Myös monessa valiokunnan saamista lausunnoista korostetaan digitaalisten palveluiden merkitystä saaristossa. Esimerkiksi Suomen saaret ry pitää tärkeänä, että laissa tunnistetaan palvelujen ja digitaalisten yhteyksien merkitys saaristossa asumiselle. Suomen Kylät ry korostaa palvelujen saavutettavuuden ja toimivien tietoliikenneyhteyksien keskeistä merkitystä saariston elinvoimalle ja asuttavuudelle. Sen mukaa häiriöt sähkönjakelussa tai tietoliikenneyhteyksissä vaikeuttavat saaristossa asuvien ja työskentelevien arkea ja viranomaistentoimintaa. Se katsoo, että saaristoalueilla tietoliikenneverkkojen toimintavarmuuteen ja varautumiseen (varmistusajat) tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta yhteydet säilyvät myös häiriö- ja poikkeustilanteissa. Pohjois-Pohjanmaan liitto kannattaa tavoitetta edistä valtion digitaalisten palveluiden saatavuutta saaristossa. Myös Pro-Agria katsoo, että luotettavien ja riittävän nopeiden tietoliikenneyhteyksien kehittämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Se katsoo, että niiden merkitys korostuu erityisesti maa- ja metsätaloudessa, jossa digitaalisten palvelujen, sähköisen asioinnin ja teknologisten ratkaisujen käyttö lisääntyy jatkuvasti. Sen mukaan saariston tietoliikenneyhteyksien saatavuus, toimintavarmuus ja riittävä kapasiteetti on turvattava.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että yksityiskohtaisissa perusteluissa käytetään tässä yhteydessä myös termiä ”saavutettavuus”, joka tarkoittaa eri asiaa kuin ”saatavuus”. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että perusteluihin on tältä osin jäänyt kirjoitusvirhe ja pahoittelee virhettä.

Elinkeinotoiminnan tukeminen

Kuten voimassa olevassa laissa, myös uudessa laissa säädettäisiin siitä, että saariston erityisolosuhteet on otettava huomioon tuen tarvetta lisäävänä tekijänä. 10 §:n mukaan saariston elinkeinotoiminnan edistämiseksi on muun lainsäädännön mukaisten saaristoon kohdistuvien tukitoimien suunnittelussa ja kohdennuksessa katsottava saariston erityisolosuhteet tuen tarvetta lisääväksi tekijäksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa lausunnossaan, että saaristoisuuden käyttäminen korkeammalle tukitasolle ei ole tarkoituksenmukaista, sillä saaristoalueet ovat keskenään erilaisia. Työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa, että elinkeinotuet määräytyvät muun kansallisen lainsäädännön sekä EU-valtiontukisääntöjen mukaisesti. Sen mukaan saaristolailla ei voida ohjata tukien myöntämistä kyseisten järjestelemien ohi, eikä vaikuttaa tukialueiden määrittelyyn.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että kyseessä on sama säännös, joka on voimassa olevassa laissa. Sen soveltamisessa ei aiemmin ole ilmennyt haasteita. Saaristolailla ei ohjata tukien myöntämistä muun kansallisen lainsäädännön tai EU-valtiontukilainsäädännön ohi, vaan niiden ohella. Suuri osa saaristolain säännöksistä on vastaavanlaisia, eli ne tulevat sovellettavaksi erityislainsäädännön lisäksi. Saaristolailla ei vaikuteta tukialueiden määrittelyyn, vaan saariston erityisolosuhteet on katsottava tuen tarvetta lisääväksi tekijäksi silloin, kun saaristoon kohdistuu tukitoimia. Saariston erityisolosuhteilla tarkoitetaan esimerkiksi haastavia liikenneolosuhteita. Saaristolaissa ei myöskään säädetä, että tuen pitäisi aina olla suurempi saaristoalueella,

eikä sillä siis ohiteta muuta tukilainsäädäntöä. Saariston erityisolosuhteet lisäävät elinkeinotoiminnan kustannuksia, esimerkiksi kuljetukseen liittyviä kustannuksia, joten niiden huomioon ottaminen tuen tarvetta lisäävänä seikkana on perusteltua.

Esimerkiksi Kalankasvattajaliitto ja SLC ovat pitäneet 10 §:n sääntelyä tärkeänä. Kalankasvattajaliiton mukaan saariston haastavat liikenneolosuhteet vaikeuttavat elinkeinojen harjoittamista. Sen mukaan toimiva lautta- ja lossiliikenne on perusehto yritysten toiminnalle saaristoalueilla. Se katsoo, että liikenteen haasteet ja kustannukset on huomioitava myös elinkeinoille myönnettävissä tuissa. SLC pitää myönteisenä sitä, että saaristo-olosuhteet katsotaan tekijäksi, joka lisää elinkeinotoiminnan tukitarvetta. Sen mukaan tämä on erityisen tärkeää maataloudelle ja metsätaloudelle sekä saariston pienyrityksille, joilla on usein korkeammat kustannukset, rajoitettu saavutettavuus ja riippuvuus toimivista kuljetuksista.

MTK toteaa lausunnossaan, että lakiin tulee kirjata nykyistä selvemmin saariston elinkeinojen kehittämisen tavoite. Maa-, metsä-, puutarha- ja kalatalous sekä matkailu ovat saariston elinvoiman, huoltovarmuuden ja työllisyyden perusta. Maa- ja metsätalousministeriö pitää kyseisiä elinkeinoja tärkeinä saaristossa, mutta katsoo, ettei eri elinkeinoja tarvitse erikseen luetella laissa, vaan säännös koskee kaikkea elinkeinotoimintaa.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto katsoo lausunnossaan, että elinkeinotoiminnasta pitäisi olla tarkempia säännöksiä ja mahdollisesti valtioneuvoston asetus. Se ehdottaa, että elinkeinotoimintaa koskevassa pykälässä viitattaisiin aluekehityslakiin (756/2021). Maa- ja metsätalousministeriö pitää lisäysehdotusta ymmärrettävänä, mutta katsoo, ettei pykälässä ole tarpeen viitata erikseen yhteen lakiin, vaan saariston erityisolosuhteet tulisi katsoa tuen tarvetta lisääväksi tekijäksi riippumatta siitä, mitä lakia elinkeinotukeen sovelletaan.

Liikenne

Yhteysalusliikenteen palveluista säädettäisiin saaristolain 7 §:ssä ja yhteysalusliikenteen palveluntuottajan varautumisvelvollisuudesta 8 §:ssä.

Väylävirasto katsoo, että se tulisi mainita 7 §:n 3 momentissa tahona, jota Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen on kuultava reittejä, liikennöintialueita ja palvelutasoa suunniteltaessa. Väyläviraston mukaan yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että elinvoimakeskuksen olisi kuultava myös muita tahoja, joita suunnittelu olennaisesti koskee. Väyläviraston mukaan muiden tahojen kuulemisvelvoitetta ei kuitenkaan sisälly ehdotettuun säännökseen.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että 7 §:n 3 momentissa säädetään näin: ”Lisäksi Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen on tarvittaessa kuultava muita tahoja, joita suunnittelu olennaisesti koskee.” Maa- ja metsätalousministeriö pitää säännöstä riittävänä. Lounais-Suomen elinvoimakeskuksen on aiheellista kuulla myös Väylävirastoa silloin, kun suunnittelu olennaisesti koskee sitä. Kuten Väylävirasto lausunnossaan kuvailee, näin voi olla esimerkiksi sen arvioimiseksi, edellyttäisivätkö mahdolliset muutokset yhteysalusliikenteen palveluihin vesiväylien tai laiturirakenteiden muuttamista tai perustamista.

Valiokunnan saamissa lausunnoissa nostettiin lisäksi esiin yksityistielautat ja -lossit, joista säädetään yksityistielaissa. Suomen tieyhdistys esittää lisäämään säädökseen myös yksityisteiden lautat esimerkiksi seuraavalla tavoin: ” … ja yksityisteiden lautoista ja losseista yksityistielaissa..”.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää Suomen tieyhdistyksen ehdotusta perusteltuna sekä hyvänä johdonmukaisuuden kannalta, sillä maanteiden osalta mainitaan sekä lautat että lossit. Maa- ja metsätalousministeriö pyytää valiokuntaa muuttamaan 7 §:n 4 momentiksi seuraavasti: ”Maantielautoista ja -losseista säädetään liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa (503/2005) ja yksityistielautoista ja -losseista yksityistielaissa (560/2018).”

Lisäksi Suomen tieyhdistys ja Pohjois-Karjalan maakuntaliitto esittävät saariston lauttojen ja lossien rahoituksen turvaamista saaristolaissa. Taipalsaaren kunta katsoo, että maantielauttojen ja -lossien sekä yksityistielauttojen ja -lossien rahoituksen pitäisi olla yhdenvertaisessa asemassa yhteysalusliikenteen rahoituksen kanssa. Myös MTK katsoo, että yksityistielossien ja -lauttojen asema sekä niiden rahoituksen jatkuvuus on turvattava. Maa- ja metsätalousministeriö pitää yksityisteiden lautta- ja lossiliikennettä tärkeänä, mutta siitä säädetään liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla ja rahoituksesta yksityisteistä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1069/2018).

Päätöksenteko

Saaristolain 13 §:ssä säädettäisiin valtioneuvoston velvollisuudesta antaa eduskunnalle saariston tilanne- ja kehityskuva. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan tilanne- ja kehityskuvan antamisessa on kyse normaalista operatiivisesta toiminnasta, josta ei ole tarkoituksenmukaista säätää laissa. Toisaalta se katsoo, että aluekehittämislainsäädännön uudistuksen yhteydessä voidaan arvioida, onko tarpeen säätää aluekehitystä koskevan tilannekuvan säännöllisestä poliittisesta käsittelystä. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan aluekehityksen seuranta ja tilannekuvatyö tulisi tarkastella osana laajempaa aluekehittämisjärjestelmää. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että eri alueita koskevaa tietoa tulee koota ja tarkastella kokonaisuutena, jotta aluekehityksen kokonaiskuva ei pirstaloidu.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että saariston tilanne- ja kehityskuvan antaminen on tärkeää, jota eduskunnalla on ajantasainen kuva saaristosta. Tilanne- ja kehityskuvan antamisesta on tarpeen säätää, jotta velvoitteen toteutuminen varmistetaan. Lausuntokierroksella lähes kaikissa lausunnoissa kannatettiin saariston tilanne- ja kehityskuvasta säätämistä. Saariston tilanne- ja kehityskuvan antaminen ei johda siihen, että aluekehityksen kokonaiskuva pirstaloituisi. Sen antaminen ei estä työ- ja elinkeinoministeriön aluekehityksen seurantaa ja tilannekuvatyötä, vaan maa- ja metsätalousministeriön valmistelemaa tilanne- ja kehityskuvaa voidaan käyttää osana aluekehityksen kokonaiskuvan muodostamisessa. Aluekehittämisjärjestelmässä saaristot ovat kuitenkin vain pieni osa ja siksi on tärkeää, että maa- ja metsätalousministeriö tuottaa saaristoa koskevan kuvauksen vähintään kerran vaalikaudessa, jolloin eduskunta pysyy selvillä saariston tilanteesta. Lisäksi eduskunnan on tärkeää voida seurata saaristolain toimeenpanoa ja sen tavoitteiden toteutumista.

Useissa valiokunnan saamista lausunnoista kannatettiin tilanne- ja kehityskuvasta säätämistä. Suomen saaret pitää saariston tilanne- ja kehityskuvaa koskevaa uutta 13 §:ää erityisen tärkeänä. Sen mukaan säännöllinen, tilastolliseen ja laadulliseen tietoon perustuva seuranta tekee saariston kehityksen näkyväksi eduskunnalle ja antaa perustan saaristopolitiikan vaikutusten arvioinnille. Saaristoalueet ovat keskenään erilaisia, ja erityisesti pienet saaristoalueet voivat jäädä suurempien kuntien tilastollisten kokonaisuuksien varjoon. Myös SLC kannattaa tilanne- ja kehityskuvan laatimista. Suomen kylät katsoo, että valtioneuvoston velvoite saattaa tilanne- ja kehityskuva eduskunnan käsiteltäväksi vahvistaa saaristopolitiikan vaikuttavuutta ja lisää sen näkyvyyttä.

Myös Metsähallitus kannattaa 13 §:ssä tarkoitettua saariston tilanne- ja kehityskuvaa. Sen mukaan seurannan tulisi sisältää elinvoimaa, asumista, palveluja ja saavutettavuutta koskevien tietojen lisäksi myös luontoarvoja ja kestävää käyttöä kuvaavia tietoja. Seurannassa tulisi hyödyntää tietoja esimerkiksi saaristoluonnon tilasta, suojelu- ja virkistysalueiden kävijämääristä ja käyttöpaineista sekä luonto- ja kulttuuriperintökohteiden ja palvelurakenteiden tilasta.

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton mukaan tilanne- ja kehityskuvaa koskevassa pykälässä tulisi mainita maakuntien liitot, sillä ne toimivat alueilla lakisääteisinä ja virallisina aluekehitysviranomaisina. Maa- ja metsätalousministeriö pitää maakuntien liittojen roolia tärkeänä, mutta katsoo, ettei niitä ole tarpeen erikseen mainita, sillä maa- ja metsätalousministeriö vastaa tilanne- ja

kehityskuvan valmistelusta, ja ottaa valmistelussa huomioon muiden hallinnonalojen ja sidosryhmien näkemykset.

Ympäristö

Saaristolain 11 §:ssä viitataan alueidenkäyttölakiin, jonka käsittely eduskunnassa on kesken. Maa- ja metsätalousministeriö pyytää valiokuntaa lisäämään uuden alueidenkäyttölain säädösnumeron saaristolain 11 §:ään, jos alueidenkäyttölaki on vahvistettu, tai vastaavasti voimassa olevan alueidenkäyttölain (132/1999) säädösnumeron, jos alueidenkäyttölain käsittely ei ole edennyt.

Saaristolain 12 §:ssä säädettäisiin avustuksesta saariston luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön hoitoon. Ympäristöministeriö katsoo lausunnossaan, ettei avustusta voida myöntää samoihin toimenpiteisiin, joille on myönnetty jo jotain muuta samoihin toimenpiteisiin kohdistuvaa valtion julkista avustusta tai tukea. Maa- ja metsätalousministeriö on samaa mieltä ja katsoo, että elinvoimakeskukset tarkastelevat asiaa osana tavallista hakuprosessia myös siksi, että *de minimis* -tuen ollessa kyseessä elinvoimakeskusten on saatava tiedot muista hakijan saamista tuista. Asiasta ei maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan tarvitse erikseen säätää. Esimerkiksi rakennusperintölaissa ja laissa pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta ei myöskään ole säädetty kyseisestä yksityiskohdasta erikseen. Jos asiasta on tarvetta myöhemmin säätää tarkemmin, voitaisiin se tehdä valtioneuvoston asetuksella, kuten on tehty esimerkiksi ympäristöministeriön mainitsemassa perinnebiotooppien kunnostukseen ja hoitoon annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Ympäristöministeriön mukaan perusteluissa tulisi avata, ”missä vaiheessa avustushakemuksia koskevat yhteenvedot toimitetaan ja mikä niiden vaikutus on, esimerkiksi kirjaamalla perusteluihin, esim. ennen avustusten myöntämistä elinvoimakeskukset toimittaisivat ympäristöministeriölle yhteenvedot hakemuksista alueellisten määrärahakiintiöiden / avustuskiintiöiden valmistelua ja jakoa varten”. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että asia käy jo säännöksen muotoilusta ilmi, eikä menettelyssä ole aiemmin ilmennyt ongelmia.

Lisäksi ympäristöministeriö ehdottaa elinvoimakeskuksen valvontatehtävien täsmentämistä hallituksen esityksen perusteluissa. Perusteluissa on kuvattu tarkasti KEHA-keskuksen valvontatehtäviä. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että samassa yhteydessä olisi voitu kuvata tarkemmin myös elinvoimakeskusten valvontatehtäviä, mutta se ei ole välttämätöntä tilanteessa, joka on viranomaistyössä tavanomainen. Elinvoimakeskuksen on valtionavustuslain (688/2001) 15 §:n mukaisesti huolehdittava valtionavustuksen asianmukaisesta ja riittävästä valvonnasta hankkimalla valtionavustuksen käyttö- ja seurantatietoja sekä muita tietoja samoin kuin tekemällä tarvittaessa tarkastuksia. Elinvoimakeskuksille kuuluisi esimerkiksi valtionavustuspäätösten valvonta tilanteissa, joissa avustuspäätöksen tavoitteet eivät vaikuta toteutuvan, sekä sellainen valvonta, joka edellyttää esimerkiksi luonnontieteellistä tai paikallistuntemusta. Viranomaisten välisessä työnjaossa ei ole ilmennyt ongelmia ja valvontatehtävien kuvailu saaristolaissa vastaa muissa laeissa yleisesti käytettyjä muotoiluja.

Avustus säilyy käytännössä ennallaan. Maa- ja metsätalousministeriön tietoon ei ole tullut, että avustuksen hakemisessa, myöntämisessä tai käytössä olisi ilmennyt ongelmia. Avustusta koskeva pykälä on jo nyt huomattavan pitkä ja yksityiskohtainen. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, ettei pykälään ole tarkoituksenmukaista lisätä sellaisia säännöksiä, jotka eivät ole välttämättömiä. Jos myöhemmin on tarvetta, valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtionavustuksen hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä. Asiasta ei ole aiemmin annettu asetusta, sillä kyseessä on summaltaan pieni avustus, jonka osalta ei ole ilmennyt ongelmia.

Johtopäätökset

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää valiokuntaa muuttamaan yhteysalusliikenteen palveluita koskevan 7 §:n 4 momentin seuraavasti: ”Maantielautoista ja -losseista säädetään liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa (503/2005) ja yksityistielautoista ja -losseista yksityistielaissa (560/2018).”

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö pyytää valiokuntaa lisäämään alueiden käytön suunnittelua koskevaan 11 §:ään voimassa olevan alueidenkäyttölain säädösnumeron (132/1999) tai uudistetun alueidenkäyttölain säädösnumeron, jos laki on ehditty vahvistaa.